

ViS - Vård i samverkan

Kommun(er): Länets samtliga kommuner
Region Uppsala: Samtliga hälso- och sjukvårdsförvaltningar

Fastställt av: Redaktionsrådet

Datum: 2019 - 09 - 10

Samverkan vid egenvård i Uppsala län

Innehåll

Bakgrund.....	2
Syfte	2
Termer och begrepp.....	2
Omfattning	2
Ansvar.....	2
Legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal	2
Patienten alternativt vårdnadshavaren.....	3
Handläggare inom socialtjänsten	3
Ansvarig chef för utförande	3
Personal som utför insatsen	3
Skola	3
Genomförande.....	3
Bedömning.....	3
Riskbedömning.....	4
Planering av egenvård	4
Dokumentation	4
Utbildning och uppföljning	4
Omprovning	5
Versionshistorik	5
Referenser	5
Bilaga 1 Process för egenvårdsbedömning.....	6

Bakgrund

Enligt egenvårdsföreskriften ska huvudmännen för hälso- och sjukvård och socialtjänst ta fram rutiner för hur de ska samarbeta i samband med egenvård¹.

Egenvård som den enskilde utför själv, eller med hjälp av någon annan räknas inte som hälso- och sjukvård. Däremot är hälso- och sjukvårdens bedömning, planering och uppföljning att betrakta som hälso- och sjukvård.

I egenvårdsföreskriften ställs krav på att hälso- och sjukvårdens egenvårdsbedömningar ska utgå från vad som är patientsäkert i varje enskilt fall. Det sker genom individuell bedömning, riskanalys, samråd och planering med tillsammans med patient och berörda aktörer. Bedömningen ska uppdateras när förutsättningarna ändras.

Syfte

Syftet med rutinen är att reglera hur hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola ska samverka vid bedömning av egenvård, då den enskilde behöver hjälp vid utförandet.

Termer och begrepp

Egenvård - hälso- och sjukvårdsåtgärd som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal bedömt att en patient själv kan utföra. Egenvård är inte hälso- och sjukvård enligt HSL 2017:30. (SOSFS 2009:6)

Hälso- och Sjukvård - åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador (Socialstyrelsens termbank)

Socialtjänst - Med socialtjänst avses i första hand den verksamhet som regleras genom bestämmelser i socialtjänstlagen (2001:453), SoL, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, samt personlig assistans som utförs med assistansersättning som regleras i 51 kap. socialförsäkringsbalken (2010:110). (Socialstyrelsens termbank)

Omfattning

Rutinen omfattar samtliga verksamheter inom Region Uppsala och länets kommuner där hälso- och sjukvård kan bedömas och utföras som egenvård.

Ansvar

Legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal

Den behandlande legitimerade yrkesutövaren ansvarar för bedömning, planering och uppföljning samt utbildning och information/instruktion där egenvård utförs av den enskilde eller med hjälp av annan person. Om patienten behöver praktisk hjälp för att utföra egenvården, ska den behandlande legitimerade yrkesutövaren samråda med den eller de närstående som ska hjälpa patienten eller annan ansvarig befattningshavare. Samrådet måste dock ske med hänsyn till reglerna om sekretess och tystnadsplikt.

---

¹ Socialstyrelsens föreskrift (SOSFS 2009:6) om bedömningen av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård.

Patienten alternativt vårdnadshavaren

Ansvarar själv för genomförandet och ansöker om bistånd hos handläggare inom socialtjänsten om hen behöver hjälp med utförandet av egenvården.

Handläggare inom socialtjänsten

Utredde och fattar beslut utifrån den enskildes ansökan samt i förekommande fall det sakkunnighetsutlåtande som egenvårdsbedömningen utgör.

Ansvarig chef för utförande

Verkställer beslut och gör bedömning om hur genomförandet av beviljad insats ska dokumenteras. Ansvarar för att informerar den legitimerade personalen som gjort egenvårdsbedömningen om det framkommer risker vid utförandet.

Personal som utför insatsen

Utför insatsen enligt uppdrag och påkallar ansvarig chef uppmärksamhet när insatsen behöver omprövas eller att risker upptäckts.

Skola

Vårdnadshavarnas tillsynsansvar för sina barn, enligt 6 kap. Föräldrabalken, övergår till förskolan och skolan den tid som barnet vistas där. Det ska också finnas rutiner för vad som ska göras för att uppfylla denna skyldighet². Om personal i en verksamhet t.ex. i skolan ska hjälpa till med egenvården är det bra om flera i personalen får instruktioner och kan hjälpa till med egenvården så att eleven inte behöver stanna hemma om ansvarig personal är sjuk. Ansvaret för egenvård kan vårdnadshavare inte lämna över utan att den behandlande legitimerade yrkesutövaren inom hälso- och sjukvården har gjort en ny bedömning.

Rektorn vid skolan har ansvar för att ha rutiner för utförandet av egenvård så att det stödjer elevens utveckling. Elevhälsans medicinska personal kan vara delaktiga i planeringen men har inte ansvar för att utföra egenvård.

Genomförande

En beskrivning av hur processen för egenvårdsbedömning genomförs visualiseras i bilaga 1.

Bedömning

Bedömningen kan endast göras av den behandlande legitimerade yrkesutövaren och vid utskrivning från slutenvård av läkare vid utskrivande enhet. Analys och bedömning av egenvård ska alltid göras såvida det inte är uppenbart obehövligt.

Bedömning och planering ska ske i samråd med patienten och utgå från dennes fysiska och psykiska hälsa samt livssituation. I bedömning gällande personer med funktionsnedsättning som påverkar förståelsen ska ambitionen att skapa ett så normalt liv som möjligt särskilt beaktas.

Då patienten behöver praktisk hjälp för att utföra egenvården ska den som gör egenvårdsbedömningen analysera personalens förutsättningar att utföra åtgärden på ett säkert sätt och

---

² 12 Se bl.a. Skolinspektionens beslut 2011-10-14, dnr. 2011:3267 och beslut 2010-05-25, dnr. 2009:3929, beslut 2010-02-04, dnr. 2009:3115 och beslut 2010-0819, dnr. 2010:705.

samråda med berörda. Om analysen visar att personalen inte kan utföra åtgärden på ett säkert sätt kan den inte bedömas som egenvård.

I bedömningen måste den behandlande legitimerade yrkesutövaren även ta ställning till om egenvården kan utföras på ett säkert sätt när personen vistas på annan plats än i egna hemmet.

Vid bedömning av egenvård när det gäller barn, är det föräldrarnas förutsättningar att utföra egenvården som ska bedömas och mer om detta kan läsas i specifik rutin³.

Riskbedömning

Riskbedömningen ska utgå från följande aspekter:

- individens förutsättningar och förmåga att klara att utföra insatsen på egen hand och att medverka i behandlingen
- vad händer om insatsen inte utförs eller utförs felaktigt?
- behov av utbildningsinsatser

Om analysen visar att det finns risk för vårdskada eller om utförande personal inte klarar av att genomföra åtgärden på ett säkert sätt kan åtgärden inte bedömas som egenvård och ansvaret ligger då på hälso- och sjukvården.

Planering av egenvård

Den som gjort bedömningen tar ställning till om individen behöver praktisk hjälp av närstående, eller annan aktör för att utföra egenvården. Närstående till vuxna personer har inte någon skyldighet att hjälpa till med egenvården.

Planeringen ska göras i samråd med den eller de som ska hjälpa individen. Om personen behöver hjälp av personal ska den enskilde själv ansöka om hjälp. När bistånd krävs för att utföra uppgiften måste handläggare inom socialtjänsten ta del av egenvårdsbedömningen för att fatta beslut om insats. I väntan på beslut från handläggare är utförandet av uppgiften ett fortsatt ansvar för hälso- och sjukvården.

Dokumentation

Egenvårdsbedömning, ansvarsfördelning och planeringen ska vara dokumenterad i patientjournal.

När planering sker ska följande framgå av dokumentationen

1. vilken åtgärd som har bedömts som egenvård,
2. om patienten själv eller med hjälp av någon annan ska utföra egenvården,
3. hur information och instruktioner till dem som ska utföra egenvården ska ges,
4. vilka åtgärder som ska vidtas och vem som ska kontaktas, om patienten har drabbats av eller har utsatts för risk att drabbas av skada eller sjukdom i samband med egenvården,
5. vilka åtgärder som ska vidtas och vem som ska kontaktas, om patientens situation förändras,
6. hur och när bedömningen av egenvården ska följas upp, och
7. när en omprövning av egenvården ska göras och vem som har detta ansvar.

Egenvårdsbedömningen ska föras till personakten eller motsvarande inom socialtjänsten om uppgiften utförs/stöds av socialtjänstens personal.

Utbildning och uppföljning

Eventuell utbildning ska utgå från den riskbedömning som genomförts i relation till behandlingens eller medicintekniska produkters komplexitet och egenvårdsutförandet i förekommande fall. Uppföljning av utbildning och omfattning ska fastställas vid den första utbildningsinsatsen. Det behöver framgå av

---

³ [Samverkan vid egenvård för barn med omfattande behov av insatser ViS, vård i samverkan.](#)

dokumentationen hur uppföljning ska ske så att egenvården kan utföras säkert. Den som har ordinerat behandlingen ansvarar för utbildning och uppföljning. Layout har uppdaterats och texten har förenklats.

Omprovning

Omprovning ska ske enligt plan eller då förutsättningar förändras som exempelvis då personen blir myndig eller vistas på korttidsboende/plats eller egenvård ska utföras av annan personal/utförare

Den som får kännedom om att egenvården inte kan utföras på ett säkert sätt ska omedelbart kontakta den behandlande legitimerade yrkesutövaren som är ansvarig för egenvårdsbedömningen så att en omprovning kan göras.

Versionshistorik

2018-02-15. Redaktionellt uppdaterad med nytt sidhuvud.

2019-09-10 Riktlinjen har reviderats till en länsövergripande rutin för att följa egenvårdsförfattningens anvisning. Hälso- och sjukvårdens ansvar, utbildning, uppföljning och omprovning av beslut har förtydligats. En beskrivning av hur processen för egenvårdsbedömning genomförs har visualiserats i en bilaga.

Referenser

[Socialstyrelsens föreskrifter om bedömningen av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård \(2009:6\)](#)

Socialstyrelsen föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9)

Lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården (SOSFS 2000:1)

Ändring i föreskrifterna (SOSFS 2008:1) om användning av medicinsktekniska produkter i hälso- och sjukvården (SOSFS 2013:6)

[Socialstyrelsens meddelandeblad: föreskrifter om bedömningar av egenvård \(Socialstyrelsen, april 2013\)](#)

[Kommunernas stöd vid genomförande av egenvård – en kartläggning, Socialstyrelsen 2017](#)

Bilaga 1 Process för egenvårdsbedömning

